

- ۱- شناخت قرآن از آن جهت که در تکوین سرنوشت جوامع اسلامی و سرنوشت بشریت موثر بوده است بر یک عالم انسان شناس و جامعه شناس ضروری است.
- ۲- تاریخ نشان می دهد هیچ کتابی به اندازه قرآن بر جوامع بشری و زندگی انسان ها تاثیر نگذاشته است از این جهت قرآن جزو موضوعات جامعه شناسی قرار می گیرد
- ۳- معتبرترین منابع در حدیث کتب اربعه (کافی - من لا یحضره الفقیه - تهذیب - استبصار) در خطبه (نهج البلاغه) در ادعیه (صحیفه سجاده) است.
- ۴- رسول اکرم ص می فرماید: « احادیث ما را بر قرآن عرضه کنید اگر با قرآن منطبق نبود بدانید جعلی است ». از این رو کتاب های مذهبی دیگر فرع بر قرآنند و به اندازه قرآن قطعیت صدور ندارند.
- ۵- انواع شناخت قرآن ؟ ۱- شناخت سندی یا انتسابی ۲- شناخت تحلیلی ۳- شناخت ریشه ای
- ۶- اولین مرحله شناخت یک کتاب این است که از نظر اسناد به گوینده و آورنده اش چقدر اعتبار دارد
- ۷- قرآن از نظر نفی و اثبات و یا مشکوک بودن فلان سوره و فلان آیه بی نیاز است و از این جهت کتاب منحصر به فرد جهان قدیم محسوب می شود.
- ۸- علل مصون ماندن قرآن از تحریف از نظر سندیت ؟ قرآن مانند تورات یکباره نازل نشده است که نیاز به نسخه شناسی باشد و این اشکال بوجود آید که نسخه اصلی کدام است. قرآن گذشته از اینکه یک کتاب آسمانی است اساسی ترین دلیل و برهان صدق دعوی پیامبر و بزرگترین معجزه او است - قرآن در طول زمان ۲۳ سال به تدریج نازل شده و مسلمین آن را حفظ و ضبط می کرده اند - چون قرآن کلام خدا بود مسلمین به خود اجازه نمی دادند حتی یک حرف و کلمه آن را تغییر داده یا پس و پیش کنند - پیامبر از اول نویسندگانی را برای قرآن انتخاب کرده بود که به « کُتَّابِ وَحی » معروف بودند. که این امتیاز برای حفظ و مصون ماندن قرآن از تحریف است که هیچکدام از کتاب های قدیمی از آن برخوردار نیستند.
- ۹- فصاحت و بلاغت قرآن ؟ جاذبه ادبی شدید قرآن باعث می شد مردم توجهشان به آن جلب شود و به سرعت آن را فرا گیرند و احدی به خود اجازه نمی داد برای کاملتر کردن آن به قرآن دست ببرد و در ضمن آیات دیگری که عظمت دروغ بستن بر قرآن را آشکار می کرد آنها را از این کار منصرف می کرد
- ۱۰- آیه ای که سندی بر دروغ نبسته شدن به قرآن است؟ آیه ۴۴-۴۶ الحاقه « و لو تقول علینا بعض الاقاول ، لآخذنا منه بالیمین ، ثم لقطعنا منه الوتین » و اگر محمد به دروغ سخنانی به ما نسبت میداد ، محققا او را به قهر و انتقام بر می گرفتیم و رگش را قطع می کردیم .

- ۱۱- شناخت تحلیلی قرآن؟ این نوع شناخت مربوط به محتوا است و «دید» قرآن به انسان و «پیام» آن برای انسان و جامعه انسانی بررسی می شود. آیا پیامش یک پیام ایمانی است؟ آیا به عقل به چشم یک رقیب می نگرد؟ و ..
- ۱۲- شناخت ریشه ای قرآن؟ بعد از محرز شدن صحت سند و تحلیل آن نوبت شناخت ریشه ای قرآن است که به اصالت فکری تعبیر می شود که محتویات آن، فکر بدیع نویسنده آن است یا آنکه از اندیشه دیگری گرفته شده است.
- ۱۳- اصالت الهی قرآن یعنی چه؟ یعنی معجزه بودن قرآن
- ۱۴- شناخت ریشه ای فرع بر شناخت تحلیلی بوده و بعد از آن انجام می گیرد. که پای مقایسه و شناخت تاریخی به میان می آید. به این معنی که قرآن را با تمام محتویاتش با کتاب های مذهبی آن زمان و میزان ارتباطش با کتابها مذهبی آن زمان و توانایی افراد با سواد آن منطقه و سایر نقاط مقایسه کنیم.
- ۱۵- «اصالت ها سه گانه» قرآن؟ ۱- اصالت انتساب (بدون شبهه و بدون نیاز به نسخه قدیمی) ۲- اصالت مطالب و محتوا (مطالب قرآن التقاطی و اقتباسی نیست بلکه ابتکاری است) ۳- اصالت الهی قرآن (ریشه ای): (این معارف از افق ماوراء ذهن و فکر حضرت رسول به ایشان افزوده شده است. و این نتیجه ای است که از شناخت ریشه ای قرآن بدست می آید.
- ۱۶- دانستن شان نزول آیات قرآن؟ دانستن شان نزول تا حد زیادی در روشن شدن مضمون آیات موثر و رهگشا است.
- ۱۷- اولین مفسر قرآن؟ به نص قرآن اولین مفسر قرآن پیامبر ص می باشند. آیه ۴۴ نحل «و انزلنا الیک الذکر لتبین للناس ما نزل الیهم...» ما قرآن را بر تو فرود آوردیم تا تو آنچه را که بر آنها فرود آمده برایشان توضیح دهی
- ۱۸- مفسر یعنی بیان کننده (لتبین)
- ۱۹- مقصود از شناخت قرآن با قرآن؟ آیات قرآن مجموعاً یک ساختمان بهم پیوسته را تشکیل می دهند یعنی نباید یک آیه را از قرآن جدا و فقط روی آن بحث کنیم بلکه آیات متشابه و کامل کننده آن را باید در نظر بگیریم. «القرآن یفسر بعضه بعضاً»
- ۲۰- شیوه خاص قرآن در بیان مسائل؟ آیات محکم (محکمت) و آیات متشابه (متشابهات)
- ۲۱- مقصود فردوسیا بیت «کف شاه محمود کشور گشای نه اندر نه آمد سه اند چهار»؟ یعنی خواسته شدت خست سلطان محمود را نشان دهد
- ۲۲- مقصود شیخ شبستری از بیت «معانی هرگز اندر حرف ناید که بحر بیکران در ظرف ناید»؟ برخی مسائل مطروحه در قرآن بخصوص امور غیب و ماورای الطبیعه با الفاظ قابل

بیان نیستند. بنابراین مسائل در بعضی آیات به گونه ای طرح شده که می باید حتماً به کمک آیات دیگر تفسیر کرد.

۲۳- مقصود خدا از آیات ۲۲-۲۳ قیامت « وجوهٌ یومئذٍ ناضره ، الی ربها ناظره »؟ رویت خدا با قلب

۲۴- در آیات ۲۲-۲۳ قیامت خداوند لفظ « ناظره » دیدن - برای جلوگیری از اشتباه - چگونه تفسیر می کند؟ در آیه ۱۰۳ انعام می فرماید: « لاتدرکه الابصار و هو یدرک الابصار » هیچ چشمی او را درک نمی کند ولی او بینندگان را مشاهده می کند.

۲۵- قرآن برای جلوگیری از مشتبه شدن معانی شامخ و عالی با معانی مادی چه می فرماید: می گوید متشابهات (مادی) را به محکمت (معانی عالی) ارجاع کنید. «انزل علیک الکتاب منه آیات محکمت هنّ امّ الکتاب» آل عمران آیه ۷

۲۶- قرآن از آیات محکمت چه تعبیری دارد؟ «هنّ امّ الکتاب» ام الکتاب یعنی آیات مادر - همانگونه که مادر مرجع فرزند است. آیات محکم نیز مرجع آیات متشابه هستند-

۲۷- نحوه تدبر در آیات متشابه؟ برای فهمیدن و تدبر در آیات متشابه باید به از آیات محکم کمک گرفت و بدون کمک آیات مادر، آنچه که از آیات متشابه اخذ شود درست و معتبر نخواهد

۲۸- نظر اخباریین در مورد قرآن؟ آنها معتقد بودند قرآن حجت نیست. چرا که فقط پیامبر و ائمه را لایق غور در آیات قرآن می دانستند و ما فقط حق تلاوت قرآن را داریم نه اندیشه و تدبر در قرآن

۲۹- اخباریین به چه دلیل، از میان منابع چهار گانه (قرآن، سنت، عقل و اجماع) فقط سنت را قبول داشتند؟ آنها می گفتند اجماع رسم سنی ها است و نمی توان از آن تبعیت کرد- عقل را با بخاطر خطا قابل اعتماد نمی دانستند - قرآن را فراتر از اندیشه افراد عادی میدانستند

۳۰- مرجع اخباریین در تفسیر قرآن؟ آنها تنها مراجعه به اخبار و احادیث ائمه را جایز می دانستند. طوری که در مورد آیه ای اگر حدیثی بود در ذیل آیه ذکر می کردند و اگر حدیثی یافت نمی شد از ذکر آیه صرف نظر می کردند گویی که آن آیه اصلاً در قرآن نیست.

۳۱- نظر اشاعره از شناخت قرآن؟ آنان معتقد بودند شناخت قرآن معنایش تدبر در آیات قرآن نیست بلکه معنای آن فهم معانی تحت اللفظی آیات است. یعنی هرچه از ظاهر آیات فهمیدیم همان را قبول کنیم به باطن آیات کاری نداشته باشیم.

- ۳۲- نتیجه برخورد اخباریون و اشاعره با قرآن؟ این شیوه خیلی زود باعث انحراف قرآن و گمراهی می شود از جمله اینکه اشاعره با تجسم (جسم بودن خدا) و صدها عقاید انحرافی دیگر نظیر امکان رویت خدا با چشم، گفتگو با خدا با زبان بشری و ... قائل شدند
- ۳۳- دو گروه اسلامی که به باطن گرا - معانی که ارائه میدادند را از باطن قرآن میدانستند - معروفند؟ ۱- اسماعیلیه (بیشتر در هندوستان و کم و بیش در ایران) ۲- متصوفه
- ۳۴- حکومتی که اسماعیلیون تشکیل دادند؟ حکومت فاطمیون در مصر
- ۳۵- قرابت اسماعیلیون با شیعه و سنی؟ اسماعیلیون شیعه شش امامی هستند اما بنا به اتفاق آرای تمام علمای شیعه ۱۲ امامی این فرقه از هر غیر شیعه ای از تشیع دور ترند یعنی حتی اهل تسنن که هیچ یک از ائمه را قبول ندارند عقایدشان از اینها به شیعه نزدیکترند (علمای شیعه و سنی ۳۵ سال پیش اسماعیلیون را در کنگره تقریب مذاهب پذیرفتند)
- ۳۶- نقش متصوفه در تحریف آیات؟ متصوفه نیز مانند اسماعیلیه بخاطر باطنی گریشان خیانت‌های زیادی در تاریخ اسلام مرتکب شدند و ید طولایی در زمینه تحریف آیات و تاویل آنها داشته اند
- ۳۷- نحوه تاویل متصوفه از ماجرای ابراهیم ع و ذبح اسماعیل؟ متصوفه می گویند مقصود از ابراهیم، ابراهیم عقل است و مقصود از اسماعیل، اسماعیل نفس؛ و عقل اینجا قصد داشت نفس را
- ۳۸- پیشنهاد قرآن در برابر جمود و خشک اندیشی اخباریون و انحراف و برداشتهای ناروای باطنیه و دیگران؟ تدبر و تامل بی غرضانه و منصفانه حتی مخالفین خود را به تدبر در آیاتش فرا می خواند-
- ۳۹- قرآن از حیث تامل و تدبر شبیه چیست؟ طبیعت در طبیعت رازهایی وجود دارد که حل نشده و در شرایط فعلی نیز امکان شناخت و حل آن وجود ندارد. قرآن نیز اگر همه رازهای آن در گذشته حل می شد این کتاب آسمانی جاذبه و تازگی و اثربخشی خود در زمان حال را از دست می داد.
- ۴۰- به فرموده پیامبر ص مثل قرآن؟ مثل خورشید و ماه است و مانند آندو همیشه در جریان است. و یا فرمود قرآن ظاهرش زیبا و باطنش ژرفاست
- ۴۱- به نقل از امام رضا ع، امام صادق ع علت طراوت و تازگی قرآن را چه می داند؟ «لان القرآن لم ينزل لزمان دون زمان و لناس دون ناس» برای اینکه قرآن تنها برای یک زمان و نه زمان دیگر، و برای یک مردم و نه مردم دیگر نازل نشده، بلکه برای همه زمانها و همه مردم نازل شده است.

۴۲- قرآن خود را چگونه معرفی میکنند؟ اول نکته ای که قرآن درباره خود می گوید این است که کلمات و عبارات قرآن سخن خداست و پیامبر انشاء کننده قرآن نیست - دوم اینکه معرفی رسالتش است که عبارت از هدایت ابناء بشر و راهنمایی آنها برای خروج از تاریکی ها به سوی نور است

۴۳- آیه ۱ ابراهیم « کتاب انزلنا الیک لتخرج الناس من الظلمات الی النور » به کدام جنبه قرآن اشاره دارد؟ رسالت قرآن - که همان هدایت بشر برای خروج از تاریکیها به سوی نور است.

۴۴- آیا مقصود قرآن از ظلمات صرفاً جهل و نادانی هاست؟ خیر اگر چنین بود فلاسفه نیز می توانستند جهل و نادانی را از بین ببرند لکن ظلمات خطرناکتری نظیر منفعت پرستی و خودخواهی و هواپرستی که جنبه فردی و اخلاقی دارند و ظلمات اجتماعی نظیر ستم و تبعیض که مبارزه با این ظلمت ها برعهده قرآن و سایر کتاب آسمانی است.

۴۵- مقصود از واژه «ظلم» در عربی؟ ظلم که فارسی آن همان ستم است، از ماده ظلمت اخذ شده که نشان دهنده نوعی تاریکی اجتماعی و معنوی است.

۴۶- مقصود قرآن از تاریکی در آیه ۵ ابراهیم خطاب به موسی « ان اخرج قومک من الظلمات الی النور » چیست؟ تاریکی همان ستم فرعون و فرعونیان و نور، نور عدالت و آزادی است.

۴۷- نظر مفسران درباره اینکه خدا چرا تاریکی ها (الظلمات) را جمع و روشنایی (نور) را مفرد می آورد؟ چون روشنایی و راه راست یکی بیشتر نیست حال آنکه مسیر انحراف و گمراهی

۴۸- آشنایی با زبان و تلاوت قرآن؟ گروهی می پندارند که منظور از تلاوت قرآن، خواندن به قصد کسب ثواب است بدون اینکه به معانی توجه شود در حالی که قرآن در آیه ۲۹ صاد « کتاب انزلنا الیک مبارک لیدبروا آیاته و لیتذکر اولوالالباب » تدبیر و تذکر برای صاحبان خرد و عقل معرفی می کند از این منظر مخاطب قرآن عقل انسان است که با زبان منطق و استدلال با او سخن می گوید. - زبان دوم قرآن دل انسان است که احساس نام دارد

۴۹- مراد از « دل » انسانی چیست؟ عبارت از احساسی بسیار عظیم و عمیق که در درون انسان است و گاهی اسم آن را « احساس هستی » یعنی احساس ارتباط انسان با هستی مطلق می گذارند.

۵۰- یکی از متعالی ترین غرایز و احساسات هر انسان؟ حس مذهبی و فطرت خداجویی اوست.

۵۱- انشتین مذهب را به چند دسته تقسیم می کند؟ ۱- مذهب ترس؛ یعنی مذهب گروهی که

عامل برانگیزنده آنها به سوی مذهب یک سلسله ترسها از طبیعت و محیط بوده است. ۲- مذهب

اخلاق: مقصودش مذهبی است که برمبنای مصالح اخلاقی استوار است. ۳- مذهب هستی: این

مذهب می خواهد بگوید زمانی برای انسان حالت معنوی و روحی حاصل می شود که در آن حالت

از این خود محدود که به واسطه آمال و آرزوهای حقیر و خرد احاطه شده به ناگاه بیرون آید و از این زندان رها شود که همان تعبیری است که ما از «دل» می‌کنیم.

۵۲- توصیه قرآن به تلاوت قرآن با ترتیل و آهنگ لطیف برای چیست؟ زیرا همین نوای آسمانی

است که با فطرت الهی انسان سخن می‌گوید و آن را تسخیر می‌کند.

۵۳- ترتیل قرآن یعنی چه؟ ترتیل یعنی قرائت قرآن نه آنقدی تند که کلمات مفهوم نشود و نه

آنقدی جدا از هم که رابطه‌ها از بین برود. می‌گوید قرآن را با تانی و در حالی که به محتوای آیات توجه داری بخوان.

۵۴- تاثیر زبان احساسی و عشقی قرآن بر روی مسلمانان؟ ندای آسمانی قرآن در اندک مدتی

از مردم وحشی عرب مومنانی ثابت قدم به وجود آورد که توانستند با بزرگترین قدرتهای زمانه در افتند. مسلمانان قرآن را نه به عنوان کتاب تعلیم بلکه همچون یک غذای روح و مایه کسب نیرو و ازدیاد ایمان می‌نگریستند.

۵۵- قرآن کدام گروه از اهل کتاب را به مسلمانان نزدیک و کدام گروه را دور می‌داند؟ در آیه

۸۲ مائده تاکید می‌کند که از اهل کتاب، مسیحیان و نصاری به مسلمانان نزدیکترند تا یهود و

۵۶- قرآن هدایت خود و رسالت پیامبرش را بر چه کسانی می‌داند؟ آیه ۸۲ صاد «ان هو الا ذکر

للعالمین» قرآن خود را مایه بیداری همه جهانیان می‌داند و در آیه ۱۰۷ انبیا «و ما ارسلناک الا

رحمه للعالمین» و ما تو را نفرستادیم مگر آنکه رحمتی هستی برای همه عالمیان

۵۷- در قرآن کدام گروه از مخاطبان قرآن بیشتر آمده است؟ هدی للمتقین (هدایت برای

پرهیزکاران) هدی و بشری للمومنین (هدایت و بشارت برای مومنین) لینذر من کان حیا (انذار برای زنده‌ها)

۵۸- قرآن با آنکه جهان شمول است چرا در آیات متعدد از خود بعنوان کتاب هدایت بودن برای

مومنان و متقین نام می‌برد؟ میخواهد این نکته را روشن کند که در نهایت چه کسانی رو به سوی قرآن خواهند آورد و چه گروهی از قرآن دور خواهند شد

۵۹- قرآن در سوره توبه بازگشت کدام گروه‌ها را به سوی خود دشوار و کدام گروه‌ها را آسان

می‌داند؟ قرآن خود به این نکته توجه دارد که بازگشت آنها که در رفاه و تنعم بسر می‌برند به مراتب دشوار تر از بازگشت محرومان و ستمدیدگان است.

۶۰- قرآن دلیل گروندگان به سوی خود را چه می‌داند؟ قرآن می‌گوید این گروندگان صرفاً بر اساس

حقیقت جویی و عدالت طلبی که فطری هر انسانی است به قرآن گرایش پیدا کرده اند نه به اقتضای منافع و تمایلات مادی و جاذبه‌های دنیوی.

۶۱- سندیت عقل از نظر قرآن؟ قرآن به انحاء مختلف سندیت عقل را امضا کرده و تنها در یک مورد « این موضوع را طرح کرده ایم تا درباره آن تعقل کنید.» حدود شصت هفتاد آیه می توان نام برد.

۶۲- مقصود قرآن از کر و لال و لایعقل در آیه ۲۲ انفال « انّ شرّ الدّوابّ عندالله الصمّ البکم اللذین لا یعقلون » چیست؟ گوشه‌ای که از شنیدن حقایق عاجز است به تعبیر قرآن کر است و زبانی که تنها برای چرندگویی به کار می افتد لال است. الذین لا یعقلون نیز کسانی هستند که از اندیشه خود سود نمی گیرند.

۶۳- مقصود از « دابه » در آیه ۲۲ انفال چیست؟ دابه به معنای جنبنده ، علاوه بر چهار پایان شامل حشرات نیز می شود. اما در عربی محدود به چهار پایانی مانند اسب و الاغ و گاو و استر اطلاق می شود.

۶۴- مقصود سعدی از بیت « به نطق آدمی بهتر است از دواب دواب از تو به گر نگوئی صواب » چه کسانی است؟ کسانی که از اندیشه خود سود نمی برند و به تعبیر قرآن در سلک حیوانات و چهارپایان هستند.

۶۵- مراد قرآن از آیه « و ما کان لنفس ان تومن الا باذن الله » چه نوع توحیدی است؟ توحید افعالی و توحید فاعلی

۶۶- مراد از « دلالت » چیست؟ هر گاه وجو امری ما را به امر دیگری راهنمایی کند ، اسم دلالت را بر

۶۷- دلالت لفظی به چند صورت امکان پذیر است؟ سه صورت ۱- دلالت مطابقه : یعنی آنکه لفظ بر تمام معنی خود دلالت می کند مثل وقتی می گوئیم : «اتومبیل » منظورمان تمام اجزای آن است.

۲- دلالت تضمن : یعنی لفظ بر جزئی از معنی خود دلالت می کند مثلا می گوئیم : « اتومبیل اینجاست » و از آن می فهمیم که اتاق و یا موتور آن نیز اینجاست. ۳- دلالت التزام : که در آن لفظ بر امری خارج از معنی خود دلالت دارد مثل اینکه اسم « حاتم » را می شنویم (جود و سخا) به خاطرمان می آید.

۶۸- قرآن در آیه ۱۰۰ یونس « قل هاتوا برهانکم » چگونه دلالت و حجیت عقل را می رساند؟ دلالت التزامی

۶۹- قرآن برای اثبات وحدت واجب الوجود چه قیاسی به کار می برد؟ قیاس منطقی « لوکان فیهما ءالهه الا الله لفسدتا » آیه ۲۲ انبیا

۷۰- نگاه قرآن به سرنوشت انسان در آیه ۱۱ رعد « انّ الله لا یغیر ما بقوم حتی ینقضوا ما بانفسهم » چگونه است؟ می خواهد بگوید درست است که همه سرنوشتها به اراده خداست ولی خداوند سرنوشت را از ماورای اختیار و تصمیم و عمل بشر بر او تحمیل نمی کند.

- ۷۱- هدف قرآن از بیان سرگذشت اقوام و ملت‌ها و مطالعه آنها چیست؟ قرآن می‌خواهد تذکر دهد که بر سرنوشت اقوام نظامات واحدی حاکم است. به این ترتیب اگر شرایط جامعه ای مشابه شرایط جامعه دیگر باشد سرنوشت همان جامعه در انتظارش خواهد بود.
- ۷۲- دعوت قرآن به سیروا فی الارض و دیدن سرنوشت و گذشتگان و پند آموزی از آن چه نوع دلالتی است؟ می‌خواهد به دلالت التزامی بر نظم علی و معلولی تاکید کند. که پذیرش رابطه علی و معلولی به معنای قبول سندیت عقل است.
- ۷۳- یکی از دلایل حجیت عقل از نظر قرآن؟ این است که فلسفه احکام و دستورهای شرعی را
- ۷۴- قرآن فلسفه برپا داشتن نماز را چه می‌فرماید: « انّ الصلاه تنهی عن الفحشاء و المنکر» اثر روحی نماز را متذکر می‌گردد که چگونه به انسان تعالی می‌دهد و به سبب این تعالی انسان از
- ۷۵- قرآن فلسفه روزه را چگونه بیان می‌کند؟ « لعلکم تتقون » تا تقوا پیشه کنند
- ۷۶- نظر سوفسطائیان در مورد عقل؟ آنها می‌گویند اعتماد بر عقل جایز نیست و اساسا استدلال کردن
- ۷۷- پاسخ فلاسفه به غیر قابل اعتماد بودن عقل از نظر اهل سفسطه؟ فلاسفه می‌گویند سایر حواس نیز مانند عقل اشتباه می‌کند ولی هیچ کس حکم به تعطیل کردن عقل نمی‌دهد.
- ۷۸- نظر متفکرین برای سدّ راه خطای عقل؟ آنها معتقدند استدلال از دو قسمت تشکیل شده است: ماده و صورت. برای تضمین صحت استدلال لازم است هم ماده اش درست باشد هم صورتش.
- ۷۹- منطق ارسطویی چگونه به وجود آمد؟ برای بررسی و قضاوت درباره صورت استدلال منطق ارسطویی یا منطق صوری به وجود آمد.
- ۸۰- وظیفه منطق صوری یا ارسطویی چیست؟ این است که درست یا نادرست بودن صورت استدلال را مشخص کند و به ذهن کمک نماید تا دچار خطا در صورت استدلال نشود.
- ۸۱- برای حصول اطمینان از درستی ماده استدلال چه منطقی بوجود آمد؟ منطق ماده یعنی معیاری که به کمک آن بتوانیم کیفیت مواد فکری را بسنجیم.
- ۸۲- کدام دانشمندان برای استدلال ماده فکری، منطق ماده را تاسیس کردند؟ بیکن و دکارت
- ۸۳- چرا عده ای حکم به بی فایده بودن منطق ارسطویی می‌دادند؟ چون گروهی می‌پنداشتند که وظیفه منطق ارسطو تعیین صحت یا عدم صحت ماده استدلال نیز هست. و چون اینکار از منطق ارسطو بر نمی‌آمد حکم به بی فایده بودن منطق ارسطو می‌دادند.

۸۴- منشاء خطاهای انسان از دیدگاه قرآن؟ بزرگترین لغزشگاه فکری انسان پیروی از گمان است. در آیه ۱۱۶ انعام خطاب به پیامبر می فرماید: « و ان تطع اکثر من فی الارض یضلوک عن سبیل الله ان یتبعون الا الظنّ و ان هم الا یخرون » اکثر مردم زمین چنین اند که از گمان پیروی می کنند. تو هم اگر بخواهی از آنها پیروی کنی تو را نیز گمراه می کنند چون مردم تابع گمانند نه تقین و به همین دلیل خطا می کنند.

۸۵- نظر دکارت در باره ظن و گمان؟ او می گوید پس از این هیچ مطلبی را قبول نمی کنم مگر اینکه قبلا واری و بررسی نمایم و اگر درصد احتمال یک احتمال خلاف وجود داشت از آن استفاده نمی کنم. و آن را کنار می گذارم.

۸۶- قرآن در آیه ۳۶ اسرا در مورد ظن و گمان چه می فرماید؟ « و لاتقف ما لیس لک به علم » آنچه را

۸۷- دومین منشاء خطای انسان در ماده استدلال مخصوصا در مسائل اجتماعی چیست؟ تقلید

۸۸- تقلید در مسائل اجتماعی یعنی چه؟ یعنی چیزی که در اجتماع مورد قبول واقع شده و یا نسلهای گذشته آن را پذیرفته اند و افراد صرفا به دلیل اینکه نسلهای گذشته آن را قبول کرده اند، می پذیرند.

۸۹- نظر قرآن در مورد تقلید اجتماعی چیست؟ قرآن می فرماید؟ هر مسئله ای را با معیار عقل

بسنجید نه اینکه هر چه نیاکان شما انجام داده اند آن را سند بدانید یا آنکه آن را بکلی طرد کنید.

۹۰- منظور مولوی از بیت « چون غرض آمد هنر پوشیده شد صد حجا از دل به سوی دیده شد » کدام نوع خطای انسان است؟ خطایی که بدلیل پیروی از هوای نفس و تمایلات نفسانی می باشد

۹۱- علامه حلی در دادن فتوا آب چاهش که حیوان میته در آن افتاده بود چگونه عمل کرد؟

ابتدا دستور داد چاه آب را پر کنند بعد بدون تمایلات نفسانی و منافع شخصی به صدور فتوا بپردازد

۹۲- مقصود از بعد « من انسانی » چیست؟ عبارت از مجموعه بسیار اندیشه ها، آرزوها، ترسها امیدها، عشقها و ... است که اینها در حکم رودها و نهلهایی هستند که همه در یک مرکز به هم می پیوندند

۹۳- تعبیر اقبال لاهوری از درک شهودی پیامبر هنگام وحی به او؟ می گوید پیامبر آن کسی

است که از حقایق لبریز و سرشار می شود و بعد برای سامان دادن زمانه و عوض کردن مسیر تاریخ، آنچه را بدو رسیده بیان می کند.

۹۴- رستگاری از نظر قرآن؟ در آیه ۹ شمس می فرماید: « قد افلح من زکّها » رستگار شد کسی که قلب خود را از آلودگیها پاک نگه داشت.

۹۵- قرآن ثمره تقوا و پاکی را چه می داند؟ روشنایی قلب - در آیه ۲۹ انفال می فرماید: «ان تتقوا الله يجعل لكم فرقانا» اگر راه تقوا و پاکی را پیش گیرید خدا نور روشنایی در قلب شما قرار می دهد

۹۶- قرآن در باره کسانی که در راه خدا با خلوص نیت می کوشند چه می فرماید؟ ما راه خود را به روی آنها باز می کنیم. در آیه ۶۹ عنکبوت می فرماید «والذین جاهدو فینا لنهیدینهم سبلنا»

۹۷- قرآن در وصف بدکاران که از حق روی گردانیدند چه می فرماید؟ در آیه ۵ صف می فرماید: «فلما زاغوا از اغ الله قلوبهم» چون از حق روی گردانیدند خدا هم دل‌هایشان را از اقبال به حق بگردانید. یا در آیه ۲۵ انعام می فرماید: «و جعلنا علی قلوبهم اکنه ان یفقهوه» بر دل‌هایشان پرده نهاده ایم که فهم نتوانند کرد.

۹۸- قرآن دلیل فاسق و نابکار شدن انسان را چه می داند؟ قساوت قلب - در آیه ۱۶ حدید می فرماید: «فقسست قلوبهم و کثیر منهم فاسقون» پس دل‌هایشان زنگ قساوت گرفت و بسیار فاسق و

۹۹- به گواه تاریخ قدرتهای حاکم برای اینکه جامعه ای را به سلطه خود در آورده و آن را استثمار کنند از چه شیوه ای استفاده می کنند؟ تلاش می کنند تا روح جامعه را فاسد کنند و برای این منظور تسهیلات شهوترانی را برای مردم زیاد می کنند و آنها را به شهوترانی ترغیب می کنند.

۱۰۰- نمونه عبرت انگیز تسلط قدرتهای حاکم به ملتی پس از فاسد کردن روح جامعه و اشاعه شهوترانی؟ فاجعه ای است که در اسپانیای مسلمان که یکی از سرچشمه های رنسانس و از پیشرفته ترین کشورهای اروپا به حساب می آید- اتفاق افتاد. مسیحیان از حکومت ۴۰۰-۳۰۰ ساله مسلمانان چنان انتقامی گرفتند که تاریخ از بازگو کردن آن شرمسار است آنها در اندلس دریای خون براه انداختند

۱۰۱- قرآن برای حفظ پاکی روح جامعه و تعالی آن چه دستور می دهد؟ در آیه ۲ مائده می فرماید: «و تعاونوا علی البر و التقوی و لا تعاونوا علی الاثم و العدوان» با یکدیگر در کارهای نیک و پاکیزه همکاری داشته باشید و در گناهان و کار زشت با همدیگر همکاری نداشته باشید

۱۰۲- آنچه در میان ما «عذاب و جودان» نامیده می شود ناشی از چیست؟ عدم تجانس روح انسان با زشتکاری و تباهی

۱۰۳- منظور پیامبر از «استفت قلبک و ان افتاک المفتون» نظر واقع بینانه را از قلبت بیس اگر چه صاحب نظران به خلافت نظر دهند چیست؟ یعنی اگر انسان جوینده حقیقت باشد و برای کشف آن بی طرف و خالص باشد در این صورت قلب او هرگز به او خیانت نخواهد کرد و او را در مسیر صحیح هدایت خواهد کرد

۱۰۴- پیامبر ص در جواب کسی که پرسید « برّ » چیست چه پاسخ داد؟ فرمود اگر تو واقعا به دنبال برّ هستی ، انگاه که قلبت به چیزی آرام می گیرد و وجدانت آسوده می شود بدان که این برّ است.

۱۰۵- مراد از « اثم » در نظر پیامبر ؟ هرگاه به چیزی و کاری راغب هستی اما دلت آرام و قرار نمی گیرد و مطمئن باش که آن اثم است

۱۰۶- به فرموده امام صادق ع مومن کی حلاوت دوستی با خدا را حس می کند ؟ هرگاه از گرفتاری تعلق به دنیا آزاد شد حلاوت دوستی با خدا را در قلب خود احساس می کند.

۱۰۷- به فرموده امیر المومنین علی ع صیقل زدن دل انسان را به چه مقامی می رساند؟ به مقامی می رساند که اگر پرده از جلو او برداشته شود چیزی بر یقینش افزوده نمی شود

۱۰۸- نمونه ای از کسانی که به درجه یقین رسیده اند ؟ امامان ع و شاگردان راستین و شایسته

jamalshamsi.blog.ir